אבותיהם ויזנו אחרי *הבעלים יכול פגם ולא נהנה או נהנה ולא פגם א) ובמחובר לקרקע ג) ובשליח שעשה שליחותו תלמוד לומר וחטאה א) נאמר °חטא בתרומה ונאמר חטא במעילה מה חטא האמור בתרומה פוגם ונהנה ומי שפגם נהנה ובדבר שפוגם בו נהנה ופגימתו והנאתו כאחד **ובתלוש מן הקרקע ג) ובשליח ב שעשה שליחותו ג אף חטא האמור במעילה פוגם ונהנה ומי שפגם נהנה ובדבר שפוגם בו נהנה ופגימתו והנאתו כאחד ו ובתלוש מן הקרקע ד) ז ובשליח שעשה שליחותו אילי אלא *אוכל ונהנה ה) בדבר שאין בו פגם מנין *אכילתו ואכילת חברו הנייתו והניית חברו הנאתו ואכילת חברו אכילתו והניית חברו שמצטרפין זע"ז אפילו י לזמן מרובה מנין ת"ל °תמעול מעל מ"מ אי מה חטא האמור בתרומה ח לא צירף שתי אכילות כאחד אף חטא האמור במעילה לא צירף שתי אכילות כאחד מנין אכל היום ואכל למחר ואפי' לזמן מרובה ת"ל תמעול מעל מ"מ אי מה חטא האמור בתרומה פגימתו והנאתו כאחד) מנין לאכילתו ואכילת חברו *ואפי' מכאן ועד שלש שנים מנין ת"ל תמעול מעל מכל מקום אי מה חטא האמור בתרומה עד

ויקרא כב · שם ה · במדבר ה

מסורת הש"ס

א) [פסחים נג. סנהדרין פד. קדושין מב וכתים מה. תמורה ג.]

תורה אור

יכול פגם ולא נהנה · כלומר יכול יהא מועל היכא דפגם ולא נהנה כגון שקרע בגד של הקדש דומיא דוימעלו דעבודת כוכבים דליכא שינוי וליכא הנאה: או יהא מועל כשנהנה ולא פגם · כי היכי דאשכחן בסוטה דנהנה ולא פגם שהרי פגומה ועומדת שבעולה היא ומעילה היא: או בדבר שמחובר לקרקע · כגון באילן של הקדש ובשליח(א)שעשה שליחותו של בעה"ב יכול שימשול השליח כמו שאילו עשה מדעת עלמו: ת"ל וחטאה ונאמר חטא בתרומה · ולא תשאו עליו חטא מה חטא האמור בתרומה פוגם ונהנה ומי שפגם נהנה היא עלמו שפגם התרומה הוא עלמו נהנה ממנה: ובדבר שפוגם בו נהנה · ולא בדבר אחר: ופגימתו והנאתו כאחד · בשעה אחת כדאמרינן הנאתו וביטולו שוה: ובתלוש מן הקרקע · דתרומה אינה נוהגת אלא בתלוש דכתיב (דברים יח) ראשית דגנך הייט דאידגן: ובשליח שעשה שליחותו · דכי תרם מדעתו של בעה"ב הוא דהויא תרומה: אף חטא האמור במעילה פוגם ונהנה · מעל לאפוקי פגם ולא נהנה כגון שקרע שירלין של הקדש או לבש חלוק שנהנה ולא פגם (ג) י) ואודך דקתני במתני' דנהנה [א]כחלי שיעור דלא מעל: ח) ופגימה והנאה כאחת · למעוטי פוגם היום פרוטה ונהנה למחר פרוטה: ט) שליח שעשה שליחותו · של בעה"ב דבעה"ב מעל פרט לשליח שלא עשה שליחותו אלא מדעת עלמו שלא מעל בעה"ב: אין לי אלא אוכל ונהנה · כדאמרן דכיון דיליף מתרומה י) לא אשכחן אלא אוכל דכתיב (ויקרא כב) ואיש כי יאכל קדש בשגגה וגו': אכילתו ואכילת חבירו · כגון שלקח שוה פרוטה מן ההקדש ואכל הוא חליה והאכיל חליה לחבירו או נהנה הוא כחלי שיעור ונתן לחברו כחלי האחר ונהנה יא) הוא והנאתו ואכילת חברו כגון שסך משמן של הקדש בחלי פרוטה ונתן לחברו כחלי האחר ואכלו (ג) וכן למפרע והכא לא מיירי בשום פוגם אלא באוכל: ואפילו לזמן מרובה · כגון שאכל זה חלי שיעור בשחרית וחבירו לערב (ד) מנין שמצטרפין ויהא האוכל חייב ת"ל תמעול מעל ריבה: אי מה חטא האמור בתרומה לא לירף שתי אכילות כאחת · אלא אכילה יב) [אחת] בעי בכזית כדכתיב ואיש כי יאכל קדש וגו' יג) דבתרומה קא מיירי אף במעילה לא לירף שתי אכילות כאחת ולמן קי"ל דלירף בה שתי אכילות כאחת ומנין אהה לומר שאם אכל היום חלי שיעור ואכל למחר חלי שיעור דהייט שתי אכילות ואפילו לזמן מרובה שהוא חייב: הא מילתא איכא בין זמן מרובה דהכא לזמן מרובה דלעיל דהאי דהכא משמע בין לאחר שנים או שלשה ימים דקתני ביה אכל היום ואכל למחר והכא דלעיל לא משמע אלא ביום אחד דלא תנא אכל היום ואכל למחר: ואפילו · לא השלים שיעור אכילתו: מכאן ועד שלש שנים מנין · שהוא חייב:

עד

עלמו לאמה דלין בזה מעילה קמ"ל מעילה דגבי עבודת כוכבים דהוי שינוי רשות בלא הנאה שמשנה עלמו מרשות הקב"ה ומעבודתו לרשות עבודת יד) כוכבים דאינו נהנה בזה אף אני אביא במעילה כמשנה מרשות הקדש לרשות הדיוט כגון מוכר ונותן ומשליך חפצים של הקדש להדיוט שמעל אע"פ שלא נהנה וא"ת ולייתי מעילה דגבי עבודת כוכבים ולשתוק מסוטה וי"ל דאלטריך טו) מסוטה לאשמועינן דאפילו בלא שינוי רשות כגון גזבר של הקדש אפ"ה אם נהנה מעל ואפי' בלא פגם כגון קטלא וטבעת דמתני' והא לא מצינו למילף מעבודת כוכבים דעבודת כוכבים איכא שינוי טז) מרשות לרשות שמניח עבודתו של הקב"ה ועובד עבודת כוכבים להכי אלטריך מסוטה וא"ת ומסוטה היכי ילפינן הנאה בלא שינוי רשות והלא בסוטה איכא שינוי מרשות הבעל לרשות הבועל וי"ל דבסוטה ודאי ליכא שינוי רשות שהרי היא אינה מניחה את בעלה במה שזונה תחתיו אבל מעבודת כוכבים מייתי *שמניח עבודת יז) הקדש והולך ועובד עבודת כוכבים וא"ת כיון דמעילה דסוטה אינה קרויה שינוי רשות א"כ מאי קאמר בברייתא אין מעילה אלא שינוי וכן הוא אומר איש איש כי תשטה אשתו ומעלה וגו' וי"ל דעיקר סמך אמעילה דעבודת כוכבים דמייתי לבסוף ומ"מ אגב אורחיה מייתי מעילה דסוטה לאשמועינן דאיכא מעילה בהקדש בנהנה בלא שינוי ובלא פגימה דומיא דסוטה כדמסיק לקמן א"נ נהי דשינוי רשות ליכא בסוטה כדפרישית שאינה יוצאה מרשות הבעל בכך מ"מ איכא שינוי קצת יח) והכי קאמר בברייתא אין מעילה אלא שינוי פי' יט) דשני פנים האחד שינוי דהנאה[ב]כמו נהנה מן ההקדש אפילו בלא שינוי רשות כגון גזבר ובלא פגימה דמ"מ הוי שינוי כיון שהקדש כל הנאותיו אסורות להדיוט וכן מצינו מעילה כיוצא בה גבי סוטה דכתיב כי תשטה אשתו וגו' וכדפרישית ועוד יש שינוי אחר בלא שום הנאה כגון שינוי כ) מרשות לרשות שמוציא מרשות הקדש ומכניס לרשות הדיוט כגון מכירה כא) ונתינה והשאלה ומיד שנכנס לרשות הדיוט דהייט שעשה בה ההדיוט מעשה שחשוב כב) זכיה וקנין מהדיוט להדיוט אע"פ שלא נהנה כג) ועל שינוי זה מייתי מוימעלו דעבודת כוכבים [ג]דהוי כמו שינוי מרשות לרשות כדפי' בלא הנאה כך דקדק מהר"ש: [ד] יכול נהנה ולא פגם כד) [או] פוגם ולא נהנה וכו' · פי' נהנה ולא פוגם [ס"ד] ילפי' מעילה מסוטה שאינה פוגמה בבעילה של זנות שהיא עושה [ה] את בעלה ודומיא דהכי נימא גבי הקדש וא"ת מאי כה) [יכול] דקאמר וגם מאי מייתי מתרומה לפטור נהנה כו) בלא פגם [ו]דילפינן מעילה מסוטה והא מתני' היא דנהנה קטלא כז) טבעת דנהנה בלא פגם חייב וי"ל דמתניתין כח) בדבר שאין בו פגם שדרך תשמישו והנאתו בלא פגם והכא בדבר שיש בו פגם קאי וה"ק יכול נהנה בלא פגם חייב בכל דבר אף כט) בדבר שיש בו פגם ומייתי נמי מתרומה שדרך הנאה ע"י פגימה דהיינו אכילה לפטור ל) [ז] (כמה)דהקדש נהנה בלא פגם לא) (והכא אדבר שיש בו פגם קאי וה"ק יכול נהנה בלא פגם חייב בכל דבר אף) בדבר שיש בו פגם (ומיירי בדבר שתשמישו דרך פגם) כגון קרדום וחלוק וא"ת כיון דבדבר שיש בו פגם מיירי א"כ היכי היסק לב) אדעתא לחוביה ממעילה דסוטה והלא סוטה לא דמיא אלא לדבר שאין בו פגם כדפרישית וי"ל דמ"מ אי לאו מיעוטא דילפינן מג"ש דתרומה הוה ילפינן מסוטה כל נהנה בלא פגם אפילו בדבר שיש בו פגם אע"ג דלא דמי לסוטה משום דסברא הוא לומר כיון דאהנאה קפיד קרא לחייבינהו א"כ לא שנא אין בו פגם ולא שנא יש בו פגם להכי אלטריך תרומה למעט לג) וכה"ג לריך לומר גבי פגם ולא נהנה יכול וכו' פגם ולא נהנה פירוש פגם ולא נהנה היסק אדעתי' למילף מעבודת כוכבים שפגם ומחלל שהולך מאלהים חיים והולך אחרי הבעל ואינו נהנה כלל בזה שעובד עבודת כוכבים אף אני אביא במעילה לחייב פוגם בלא נהנה כגון מזיק הקדש ומשליכו לאיבוד כגון שנוטל חפצים של הקדש ומשליכו לאור או במים או משברו לד) וע"כ פגם דקאמר הייט כדפי' דליכא לפרושי כגון שמוציא מרשות הקדש ומכניסו לרשות הדיוט ע"י מכירה לה) ומתנה או שאלה וקרי ליה פגימה לפי שהקדש נפסד וחסר בזה ל"ל הכי דא"כ לו) כי מייתי מתרומה לפטור הא ודאי כיון דאיכא שינוי רשות יציאה מרשות הקדש והכנסה לרשות הדיוט הרי הוא מועל דהיא גופה ילפי' ממעילה דעבודת כוכבים וגם הכא נמי נהנה לחברו הוא מעל אלא ודאי מיירי במזיק בלא שינוי רשות כדפרישית וא"ת והיא גופה היכי בעי למילף מעבודת כוכבים והלא בפגם עבודת כוכבים איכא נמי שינוי רשות כדפ"ל וי"ל דמכל מקום סלקא דעתך אמינא דעיקר קפידא דקרא לאו משום שינוי רשות אלא אפגמא ופסידא דהקדש קפיד רחמנא ואם כן אפילו בלא שינוי רשות נמי סלקא דעתך אמינא לחובי להכי אלטריך תרומה לחלק כך דקדק מהר"ש לז): מה תרומה פוגם ונהנה · דהכתיב כי יאכל ואי אפשר לאכילה בלא פגימה שמפסיד התרומה מן הכהן לח) וגם פוגם בלא נהנה פטור בתרומה לט) לאפוקי נהנה בלא פגם בדבר שיש בו פגם ולאפוקי פגם בלא נהנה היכא דליכא שינוי רשות כגון מזיק מ) ואין להקשות לכתוב תרומה ולשתוק מאידך דהש"ס מאריך לקמן בסמוך: מא) אכילתו ואכילת חבירו · מיירי שהאכיל את חבירו שנתן לתוך פיו של חבירו דליכא לפרושי אכילת חבירו ע"י שליחות שלוה מב) חבירו לאכול מן ההקדש הא ליתא אע"ג דיש שליחות לדבר עבירה גבי מעילה כדילפינן חטא חטא מתרומה הני מילי במעילה הבאה ע"י הוצאה אבל במעילה הבאה ע"י אכילה והנאה לא כדאמרינן פרק האיש מקדש (קדושין דף מג.) לא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב גבי האומר לשלוחו צא ואכול את החלב מג) וכדפי' שם בתוספתא כך נראה למהר"ש א"נ שמא י"ל גם ע"י שליחות וכגון שצוה את חבירו ליטול ולאכול ומדאגביה קנייה ומעל קודם האכילה כדפירש שם בתוספתא כך נראה למהר"ש מד):

לקשיה

ג א מיי' פ"י מהלכות תרומות הלכה ט:

ד ב מיי' שם פ"ד הל' א:

ה ג מיי' פ"ו מהלכות מעילה הלכה א:

ו ד מיי' שם פ"ה הלכה ה:

ז ה מיי' שם פ"ו הלכה א:

ח ו מיי' שם פ"ה הל' ג:

ט ז מיי' שם הלכה ד ופ"ו הלכה א:

י ח מיי' פ"י מהלכות תרומות הלכה ג:

אוכל ונהנה מנין אכילתו כו' ל"ק [לקמן כ.]

שמניח עבודת הקב"ה והולך כו' ל"ק

◆

שיטה מקובצת

א] ובמחובר לקרקע · כגון שישב על שדה הקדש דומיא דסוטה דמיירי במחובר כמער איש ולויות ואם תאמר ותמעטיה מעבודת כוכבי' דאינה במחובר כדכתי' אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם וי"ל דנהי דעבודת כוכבים לא מיקרי איסורא שייך בה דהר מותר ועובדו בכסף · תמ' כתי': ב] ובשליח · ס"א פרט לשליח: ג] ובשליח · ס"א פרט לשליח: ד] ובשליח · ס"א פרט לשליח: ה] ונהנה: כך גרים רש"י אין לי אלא אוכל ונהנה אכילתו כו' ברוב ס"י ל"ג אלא הכי אין לי אלא אוכל ונהנה מנין אכילתו [כו'] · והרא"ש גרים אין לי אלא אוכל נהנה בדבר שאין בו פגם מנין אכילתו ואכילת חברו אוכל כיון דמתרומה יליף ובתרומה לא אשכחן אלא אוכל דכתיב ואיש כי יאכל קדש נהנה מנין דאיתיה במעילה בדבר שאין בו פגם אכילתו ואכילת חבירו דאם אכל הוא חצי שיעור וחבירו חצי שיעור או נהנה חצי שיעור שסך חצי שיעור ואכל חצי שיעור למפרע והבא לא איירי בשאר פגם אלא באוכל · עכ"ל הרא"ש ז"ל: ו] כאחד אף חטא האמור במעילה כו': ז] פגם ומי שפגם נהנה לאפוקי היכא דחד קרע ופגם חצי שיעור ואידך דלבש ונהנה כחצי: ח] מעל הס"ד ומה"ד ובדבר שפוגם בו נהנה למעוטי אי פגם חצי שיעור ונהנה חצי שיעור ושפגימתו והנאתו כאחת: ט] מה"ד ובשליח שעשה: י] מתרומה בתרומה לא: יא] ונהנה או הנאתו ואכילת: יב] אכילה שלימה בעי בכזית בתרומה כדכתיב: יג] וגו' ובתרומה קא אזיל ד'

של הקדש כל הני אין בהן פגם בכך אלא כיון שנהנה מהן שוה פרוטה מעל וכיצד משערינן בהו הנאה אומרים כמה רוצה אשה ליתן שישאלוה תכשיטין כמות הללו להוליכן לבית משתה להכבד בהן באותו שיעור משלמת להקדש כשנשתמשה בהן: וכל דבר שיש בו פגם · כגון לבש בחלוק או כסה בטלית או בקע בקרדום כיון דעומדים לפגם לא מעל עד שיפגום בהן שוה פרוטה: ומודה ר"ע לחכמים בדבר שיש בו פגם שמעל · כלומר לכשיפגום דלא אזלינן בתר הנאה אלא בתר פגם: במאי קא מיפלגי · פירכא היא דקא פריך אי הכי דמודה ר"ע בדבר שיש בו פגם לרבנן אי הכי הייט רבנן אם כן במאי קא מיפלגי: אמר רבא בלבושה מיצעאה · דלא לבש ליה לא לגמרי מבחוץ דלבוש דבחוץ פגים לאלתר ולא לגמרי כנפנים לגבי בשריה דההוא נמי פגים לאלתר דמתחכך לבשר אלא בלבוש שלובש בין זה לזה שאינו פוגם עד זמן מרובה: ומשלי · בגד של משתזרק הרבה ביותר כדאמרינן במס' גיטין נפתח ונטלל דהוי כי אמטווא שכל כך הוא דק שכשכורכין אותו כולו ביחד אינו גדול יותר מאגוז וכיון דדמיו יקרים הרבה אינו לובשו אלא פעם אחת או פעמים בשנה ומשמרו הרבה שלא יפגם ואינו פוגם עד לזמן מרובה · ובהא קמפלגי ר"ע סבר הואיל והוי דבר דלא פגים לאלתר אע"ג דפגים לאחר זמן כיון דאין בו פגם לאלתר הוי כדבר שאין בו פגם דמועלין בו כיון שנהנה שוה פרוטה ורבנן סברי הואיל ויש בו פגם מ"מ אין מועלין בו עד שיפגום ובהא קמפלגי ר"ע סבר אע"ג דלא פגים ליה לאלתר מ"מ כיון דעתיד הוא לפגם לאחר זמן על ידי לבישה דבר שיש בו פגם קרינא ביה וחשבינן כיון דלבשיה כמו לאלתר פגמיה ומעל ורבנן סברי כדקאמרינן בפירוש במתני' כל דבר שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום בודאי: נפש · דכתיב במעילה אחד היחיד כו': אין מעל אלא שינוי · כגון דמשנהו מקדש לחול וכן הוא אומר כי תשטה אשתו ומעלה בו שכן משנה מבעלה לבועל: וכן וימעלו וגו' · ויזנו אחרי הבעלים ששינו עצמן מרשות המקום לרשות הבעל*): יכול פגם ולא נהנה · כגון שקרע לבוש של קודש ולא נהנה ממנו או שפגם משקה קדש ולא נהנה ממנו: או נהנה · בדבר שיש בו פגם אבל לא פגמו כלום או בדבר שמחובר לקרקע כגון נהנה באילן של הקדש: ובשליח שעשה שליחותו של

הגהות צ"ק [א] כחלי שיעור ופגם כחלי שיעור כו' · [ב] כגון נהנה כו' · [ג] דהוי נמי שינוי כו' · [ד] יכול פגם ולא נהנה או נהנה ולא פגם כו' פי' נהנה ולא פגם ס"ד דילפי' כו' · [ה] תחת בעלה כו' · [ו] נ"ל נמי בהקדש נהנה ולא פגם בדבר שיש בו פגם ומיירי בדבר שהשמישו דרך פגם כגון כו' · [ז] ולא ילפינן מעילה כו'

נמחק: יד) כוכבים ואינו נהנה אף אני אביא כזה במעילה במשנה מרשות הקדש שהוא רשות הקב"ה בעה"ב יכול שימעול השליח: ת"ל וחטאה ונאמר חטא בתרומה · ולא תשאו עליו חטא וגו' מה חטא התרומה לרשות: טו) ואיצטריך לסוטה מסוטה: טז) שינוי רשות שמשנה שמה מרשות: יז) עבודת הקב"ה והולך: *) ע"כ שייך לעמוד הקודם

יח) קצת מן העבירה לפי שע"י אישות הבעל היתה נאסרת לכל אדם ועתה היא זונה א"כ הוי שינוי והכי: יט) פירוש בשני פנים האחד שינוי הנאה כמו: כ) שינוי שמוציא מרשות: כא) מכירה או נתינה או שאלה: כב) שחשוב כמו זכיה: כג) נהנה מעל ועל שינוי כו' דעבודת כוכבים דהוי כמו שינוי מרשות לרשות בלא שום הנאה כדפי' כך דקדק מהר"ש: יכול פגם ולא נהנה, פי' יהא חייב דומיא (דסוטה דמעל דאשכחנא)

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones